

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
кафедра публічно-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	D БІЗНЕС, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВО
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	D 8 ПРАВО
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Соціально-гуманітарний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Конфліктологія» для здобувачів вищої освіти соціально-гуманітарного факультету за спеціальністю 081 «Право», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Укладач С.І. Сімакова Біла Церква: БНАУ, 2026. 14 с.

Розробник: С.І. Сімакова, канд. юрид. наук, доцент

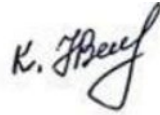
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічно-правових дисциплін (протокол № 1 від 18.08.2026 р.)

Завідувач кафедри публічно-правових дисциплін, доцент

О.А. Сокиринська

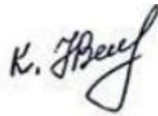
Схвалено методичною радою соціально-гуманітарного факультету (Протокол № № 1 від 19.08.2026 р.)

Голова методичної ради, доцент

І.В. Ковальчук

Гарант ОП «Право»

Канд. юрид. наук, доцент

І.В. Ковальчук

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	8
6.2. Практичні заняття	10
6.3. Самостійна робота	11
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	13
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	14
11. НАОЧНО-ДИДАКТИЧНЕ І ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	16
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	17

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За планом навчального року на вивчення дисципліни «Конфліктологія» для денної та заочної форми навчання передбачено 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 48 годин (лекції – 16, практичні заняття – 32, самостійна робота студентів – 13 години, з яких на підготовку і захист індивідуального науково-дослідницького завдання виділено 5 год.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено у таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань 08 «Право»	Вибіркова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 081 «Право»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт за вибором здобувача вищої освіти		3-й	
		Семестр	
Загальна кількість академічних годин – 63		6-й	
		Лекції	
		16 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 3	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Практичні	
		32 год.	
		Самостійна робота (у т.ч. на виконання ІНДЗ)	
		13 год.	
		Підсумковий контроль: залік (2 год.)	

Метою вивчення дисципліни навчання є вивчення основних положень конфліктів як «конфлікт – феномен суспільного розвитку», загальної теорії юридичної конфліктології, підвищення методологічної та методичної підготовки майбутніх правознавців до дій в конфліктних ситуаціях. Втілюючись у правила поведінки, котрі передбачають прийняття рішень, що впливають на долю інших людей, особисту відповідальність за наслідки, зумовлені комунікативним впливом, етика ділового спілкування визначає здатність людини втілювати в життя індивідуальну професійну програму з урахуванням постійних змін у суспільних процесах.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Підґрунтям для ефективного оволодіння навчальною дисципліною є попереднє опанування дисциплін юридичного спрямування таких як: «Конституційний процес», «Сімейне право», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Трудове право», а також пов'язана з подальшим вивченням дисциплін «Податкове право», «Фінансове право»

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН 11. Мати базові навички риторики.

РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

Змістовий модуль 1. Вступ до конфліктології

- 1.1. Становлення та розвиток конфліктології.
- 1.2. Природа соціального конфлікту. Поняття про конфлікт.
- 1.3 Типологія конфліктів.
- 1.4. Механізм виникнення та динаміка конфлікту. Стратегії конфліктної поведінки.

Змістовий модуль 2. Основи запобігання та розв'язання конфліктів

- 2.1. Поведінка людей у конфлікті.
- 2.2. Конфлікти у міжособистісних відносинах.
- 2.3. Технологія прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів
- 2.4. Переговори як засіб вирішення конфліктів

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лб	Інд	срс		л	п	лб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1 «Вступ до конфліктології»												
Тема 1.	8	2	4			2						
Тема 2.	8	2	4			2						
Тема 3.	8	2	4			2						
Тема 4.	8	2	4			2						
Разом модуль 1	32	8	16			8						
Змістовий модуль 2 «Основи запобігання та розв'язання конфліктів»												
Тема 5.	8	2	4			2						
Тема 6.	6	2	4									
Тема 7.	8	2	4			2						
Тема 8.	7	2	4			1						
Разом модуль 2	29	8	16			5						
Усього годин	63	16	32			13						

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів, в т.ч. індивідуальні завдання.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1 «Вступ до конфліктології»	
Тема 1. Становлення та розвиток конфліктології. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Історія конфліктології.	2
Тема 2. Природа соціального конфлікту. Поняття про конфлікт. Конфлікт як складне соціальне явище. Структурна модель конфлікту. Функціональні і дисфункціональні наслідки конфлікту. Класифікація конфліктів за різними ознаками. Загальна характеристика конфлікту. Особливості конфлікту. Динаміка конфлікту. Процес розвитку конфлікту.	2
Тема 3. Типологія конфліктів. Типологія конфліктів. Стратегії конфліктної поведінки Типологізація конфліктів у сучасній науці. Загальна класифікація конфліктів: політичні, соціальні, сімейні, міжетнічні конфлікти. Внутрішньоособистісний конфлікт. Причини конфліктів (соціально-політичні і економічні, соціально-демографічні, соціально-психологічні, індивідуально-психологічні). Часткові причини конфліктів. Об'єктивні причини конфліктів (обмеженість ресурсів, взаємозалежність завдань, розбіжності в цілях, розбіжності в уявленнях і цінностях, розбіжності в манері поведінки і життєвому досвіді, погані комунікації). Суб'єктивні причини конфліктів. Динаміка конфлікту. Етапи і фази конфлікту. Модель динаміки процесу конфлікту. Циклічність фаз конфлікту. Співвідношення фаз і етапів конфлікту в залежності від можливості його вирішення. Формули конфліктів	2
Тема 4. Механізм виникнення та динаміка конфлікту. Динаміка конфлікту. Етапи і фази конфлікту. Модель динаміки процесу конфлікту. Циклічність фаз конфлікту. Співвідношення фаз і етапів конфлікту в залежності від можливості його вирішення. Формули конфліктів	2
Разом за змістовий модуль 1	8
Змістовий модуль 2. «Основи запобігання та розв'язання конфліктів»	
Тема 5. Поведінка людей у конфлікті. Підходи до розуміння внутрішньоособистісного (інтраособистісного) конфлікту. Особливості і види внутрішніх конфліктів особистості. Мотиваційний конфлікт. Когнітивний конфлікт. Рольовий конфлікт. Психоаналітичні теорії внутрішніх конфліктів. Генезис внутрішньоособистісного конфлікту. Наслідки внутрішньоособистісного конфлікту. Психологічні умови попередження і способи подолання внутрішніх конфліктів.	2
Тема 6. Конфлікти у міжособистісних відносинах. Природа виникнення конфліктів у міжособистісних відносинах.	2
Тема 7. Технологія прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів. Прогнозування конфліктів. Профілактика конфліктів. Роль керівника в профілактиці конфліктів. Психологія конструктивної критики. Майстерність бесіди. Розмова – покарання. Правила поведінки керівника у конфліктній ситуації. Конструктивне вирішення конфліктів. Переговори як засіб вирішення конфліктів. Медіація. Міжнародні стандарти та зарубіжний	2

досвід у сфері альтернативного вирішення спорів.	
Тема 8. Переговори, як засіб вирішення конфліктів. Поняття переговорів під час вирішення конфліктів. Переговори, як засіб вирішення конфліктів.	2
Разом за змістовий модуль 2	8
Всього	16

6.2. Практичні заняття

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1 «Вступ до конфліктології»	
Тема 1. Становлення та розвиток конфліктології. Становлення конфліктології як науки в Україні та її розвиток на сучасному етапі. Історія конфліктології.	4
Тема 2. Природа соціального конфлікту. Поняття про конфлікт. Конфлікт як складне соціальне явище. Структурна модель конфлікту. Функціональні і дисфункціональні наслідки конфлікту. Класифікація конфліктів за різними ознаками. Загальна характеристика конфлікту. Особливості конфлікту. Динаміка конфлікту. Процес розвитку конфлікту.	4
Тема 3. Типологія конфліктів. Типологія конфліктів. Стратегії конфліктної поведінки Типологізація конфліктів у сучасній науці. Загальна класифікація конфліктів: політичні, соціальні, сімейні, міжетнічні конфлікти. Внутрішньоособистісний конфлікт.. Причини конфліктів (соціально-політичні і економічні, соціально - демографічні, соціально-психологічні, індивідуально-психологічні). Часткові причини конфліктів. Об'єктивні причини конфліктів (обмеженість ресурсів, взаємозалежність завдань, розбіжності в цілях, розбіжності в уявленнях і цінностях, розбіжності в манері поведінки і життєвому досвіді, погані комунікації). Суб'єктивні причини конфліктів. Динаміка конфлікту. Етапи і фази конфлікту. Модель динаміки процесу конфлікту. Циклічність фаз конфлікту. Співвідношення фаз і етапів конфлікту в залежності від можливості його вирішення. Формули конфліктів	4
Тема 4. Механізм виникнення та динаміка конфлікту. Динаміка конфлікту. Етапи і фази конфлікту. Модель динаміки процесу конфлікту. Циклічність фаз конфлікту. Співвідношення фаз і етапів конфлікту в залежності від можливості його вирішення. Формули конфліктів	4
Разом за змістовий модуль 1	16
Змістовий модуль 2. «Основи запобігання та розв'язання конфліктів»	
Тема 5. Поведінка людей у конфлікті. Підходи до розуміння внутрішньоособистісного (інтраособистісного) конфлікту. Особливості і види внутрішніх конфліктів особистості. Мотиваційний конфлікт. Когнітивний конфлікт. Рольовий конфлікт. Психоаналітичні теорії внутрішніх конфліктів. Генезис внутрішньоособистісного конфлікту. Наслідки внутрішньоособистісного конфлікту. Психологічні умови попередження і способи подолання внутрішніх конфліктів.	4
Тема 6. Конфлікти у міжособистісних відносинах. Природа виникнення конфліктів у міжособистісних відносинах.	4
Тема 7. Технологія прогнозування, запобігання та профілактики конфліктів. Прогнозування конфліктів. Профілактика конфліктів. Роль керівника в профілактиці конфліктів. Психологія конструктивної критики.	4

Майстерність бесіди. Розмова – покарання. Правила поведінки керівника у конфліктній ситуації. Конструктивне вирішення конфліктів. Переговори як засіб вирішення конфліктів. Медіація. Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід у сфері альтернативного вирішення спорів.	
Тема 8. Переговори, як засіб вирішення конфліктів. Поняття переговорів під час вирішення конфліктів. Переговори, як засіб вирішення конфліктів.	4
Разом за змістовий модуль 2	16
Всього	32

6.3. Самостійна робота

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1 «Вступ до конфліктології»	
Опрацювання літератури та нормативних документів, що визначають основні положення Конфліктології. <i>Теоретичні завдання:</i> – Проаналізуйте Стреси як причини і наслідки конфліктів. – Охарактеризуйте Чим, відрізняються суперечка та конфлікт?	2
Добір і самостійне опрацювання джерел за вибором здобувачів освіти для розкриття змісту питання: <i>Практичні завдання:</i> – «Схема перетворення спірної ситуації на конфлікт». – «Психологія ділового спілкування». – «Управлінські та адміністративні конфлікти в умовах навчального закладу».	2
	4
Змістовий модуль 2. «Основи запобігання та розв’язання конфліктів»	
<i>Дослідницькі завдання:</i> «Інформаційні заходи запобігання міжнародним конфліктам» Проаналізуйте «Кризові періоди у розвитку сім’ї як чинник можливого виникнення конфліктів»	2
<i>Практичне завдання:</i> – Проаналізувати «Суть і причини можливих міжнаціональних конфліктів на теренах сучасної України». – Розкрийте суть проблеми „Конфліктні поля суперечностей політичної системи України”. – Гендерні конфлікти: причини, суть, шляхи вирішення та запобігання.. – Економічні конфлікти в Україні та шляхи їх вирішення. – Екологічний конфлікт: причини, шляхи попередження та подолання.	2
<i>Практичні (кейсові) завдання</i> – Вивчити на конкретному прикладі шляхи вирішення трудового конфлікту; – Підготувати приклад горизонтального політичного конфлікту – Показати на прикладі конфлікт під час прийняття закону і шляхи його вирішення.	2
<i>Практичне завдання:</i> Вивчити на конкретному прикладі шляхи попередження міжнародного конфлікту	13
Всього	13

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання ІНДЗ (*4 год.).

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчання гармонійно поєднує теоретичну й практичну складові (лекційні й практичні заняття). Передбачено, що всі форми організації навчання є практико зорієнтованими, оскільки повноцінно реалізують мету студентоцентрованого навчання – активізувати пізнавально-творчу діяльність здобувачів вищої освіти, організувати суб'єктно-суб'єктну взаємодію. Тому під час їх проведення використовуються елементи і прийоми: критичного мислення, рефлексії, дискусії, мозкового штурму, навчального тренінгу, колаборативного навчання, медіаосвіти тощо.

****В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання, коли взаємодія з викладачем відбувається за допомогою застосунків Zoom чи Google Meet для відеоконференцій, освітньої платформи Moodle BNAU для виконання самостійних дослідницьких і підсумкових тестових завдань, файлообмінних соціальних мереж Telegram, Viber, інтерактивна складова навчання здобувачів вищої освіти доповнюється іншими застосунками для зворотного зв'язку: google-форми для опитувань, Google Classroom тощо.*

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни включає *поточне, тематичне оцінювання* (з тем, визначених для аудиторного обговорення і самостійного опрацювання) та модульний контроль (усього 2).

Поточний і тематичний контроль передбачає оцінювання:

- результатів аналізу навчально-методичних і довідкових матеріалів;
- участі в дискусії під час лекційних занять;
- підготовки виступу до занять із презентацією (чи без);
- підготовки індивідуальних завдань за вибором здобувачів вищої освіти;
- виконання творчих завдань на основі перегляду медіатекстів (лекцій іноземною мовою) з теми обговорення тощо.

Модульний контроль проводиться у тестовій комбінованій формі (комп'ютерне чи на паперових носіях) та виконання проєктного/творчого завдання (усно/письмово). Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється після кожного контрольного заходу.

По завершенню 6-го семестру – залік.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Бали за лекційне заняття враховують такі показники: активність участі здобувачів у дискусії, самостійна підготовка виступу-презентації, опрацювання додаткового матеріалу з теми.

Бали на практичному занятті здобувачі вищої освіти отримують за виконані практичні завдання, опрацювання джерел, командні проєкти, презентації, активність під час дискусій і виконання практичних завдань.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, результативну практичну роботу в групі, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел, аналіз законодавства, виконання і захист проєктів, презентації, активність самостійної пошукової роботи.

Під час модульного контролю передбачені комплексні засоби оцінювання (усно й письмово, під час виконання тестових завдань, дослідницьких і творчих, захисту проєктів тощо), у тому числі комп'ютерно орієнтовані.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовується система інформаційних ресурсів: дидактичні, програмні, мережа Інтернет, бібліографічні, бібліотечні. Серед них нормативно-правова база (закони, постанови, положення, накази): сайти Міністерства освіти і науки України, Міністерства аграрної політики України, інтернет-ресурси, періодичні видання, наукові праці професорсько-викладацького складу, тези та матеріали наукових конференцій.

Засоби унаочнення та взаємодії:

1. Мультимедійні презентації у програмах Microsoft Office Power Point, Canva.
2. Відеоматеріали з каналу Youtube та публічні відеолекції іноземною мовою в записі.
3. Роздавальні матеріали – табличні й схематичні основи, інфографіка тощо.
4. Засоби зворотного зв'язку – інтерактивна дошка Padlet, сайт для інтерактивних презентацій і голосування Mentimeter.
5. В умовах дистанційного навчання – застосунки платформи для відеоконференцій Zoom, Google Meet, освітня платформа BNAU MOODLE, Google Classroom.

Необхідне матеріально-технічне забезпечення:

- аудиторного навчання: дошка аудиторна, мебльоване навчальне приміщення, комп'ютерне обладнання (ПК/ноутбук + мультимедійний проєктор), Wi-Fi.
- дистанційного: мережа Інтернет, електронні пристрої, у т.ч. персональні.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40–42. Ст. 492.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10. Ст. 88.
5. Закон України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX. Відомості Верховної Ради України. 2022. № 7–8. Ст. 51.
6. Закон України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 30. Ст. 542.
7. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. Рада Європи.
9. Герасіна Л. М., Панов М. І., Осипова Н. П. Конфліктологія: підручник для студентів юридичних спеціальностей. Харків: Право, 2022. 400 с.
10. Тихомирова Є. Б., Постоловський Є. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник. Київ: Наукова думка, 2023. 240 с.
11. Скібіцька Л. І. Конфліктологія: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2024. 384 с.
12. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2024. 170 с.

13. Петровська Т. В., Курдибаха О. М. Конфліктологія: навчальний посібник. Київ: Видавець Позднишев, 2024. 193 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України: офіційний вебпортал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>
3. Верховний Суд України. URL: <https://supreme.court.gov.ua>
4. International Mediation Institute. URL: <https://imimmediation.org>
5. United Nations Peacemaker. URL: <https://peacemaker.un.org>